

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1519/2535

นาง บุญ นา ค รัตนสุนทรโจทก์ บริษัท ลัก ษณ์ ขนส่ง และ ก่อสร้าง จำกัด กับพวกจำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง พ.ร.บ.ว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2534 มาตรา 3, ป.พ.พ. มาตรา 653, พ.ร.บ.ว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2534 มาตรา 4, พ.ร.บ.ว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2497 มาตรา 3, ป.อ. มาตรา 83, ป.อ. มาตรา 91

ย่อ / หลักกฎหมาย

ขณะที่คดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกา ปรากฏว่าพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2534 มาตรา 3 ได้ยกเลิกพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2497 เสียทั้งสิ้น และมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้บัญญัติองค์ประกอบความผิดว่า ผู้ใดออกเช็คเพื่อชำระหนี้ที่มีอยู่จริงและบังคับได้ตามกฎหมาย โดยมีลักษณะหรือมีการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ (1) เจตนาที่จะไม่ให้มีการใช้เงินตามเช็คนั้น ฯลฯ ดังนั้นการออกเช็คที่จะมีผลความผิดตามกฎหมายใหม่ดังกล่าวจะต้องเป็นการออกเช็คเพื่อชำระหนี้ที่มีอยู่จริงและบังคับได้ตามกฎหมาย จำเลยทั้งสองออกเช็คทั้งสี่ฉบับเพื่อชำระหนี้เงินยืมที่มีอยู่จริงแต่การยืมเงินของจำเลยทั้งสองตามเช็คแต่ละฉบับซึ่งมีจำนวนตั้งแต่หนึ่งล้านบาทขึ้นไปไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อของจำเลยทั้งสองซึ่งเป็นผู้ยืมหนี้เงินยืมระหว่างโจทก์กับจำเลยทั้งสองจึงต้องห้ามมิให้ฟ้องร้องขอให้บังคับคดีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 653 วรรคหนึ่งการกระทำของจำเลยทั้งสองซึ่งเดิมเป็นความผิดจึงไม่เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2534 มาตรา 4 ต่อไป จำเลยทั้งสองย่อมพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิด

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องว่า จำเลยที่ 1 เป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัดมีจำเลยที่ 2 เป็นกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทน จำเลยทั้งสองร่วมกันออกเช็คธนาคารกสิกรไทย สำนักพหลโยธิน จำนวน 4 ฉบับ ฉบับแรกลงวันที่ 31 สิงหาคม 2531 จำนวนเงิน 1,000,000 บาท ฉบับที่สองลงวันที่ 2 กันยายน 2531 จำนวนเงิน 4,760,000 บาท ฉบับที่สามลงวันที่ 5 กันยายน 2531 จำนวนเงิน 1,337,543 บาท และฉบับที่สี่ ลงวันที่ 8 กันยายน 2531 จำนวนเงิน 3,360,000 บาท โดยจำเลยที่ 2 ลงลายมือชื่อและประทับตราสำคัญของจำเลยที่ 1 เป็นผู้สั่งจ่ายเช็คทั้งสี่ฉบับและนำมามอบให้โจทก์เพื่อชำระหนี้โจทก์นำเข้าบัญชีของโจทก์ที่ธนาคารศรีนคร จำกัด สาขาถนนเพชรบุรีตัดใหม่ เพื่อให้เรียกเก็บเงินแทน แต่ปรากฏว่าธนาคารตามเช็คปฏิเสธการจ่ายเงินตามเช็คทั้งสี่ฉบับ ฉบับแรกวันที่ 31 สิงหาคม 2531 โดยให้เหตุผลว่า "เงินในบัญชีไม่พอจ่าย" ฉบับที่สองวันที่ 2 กันยายน 2531 โดยให้เหตุผลว่า "โปรดติดต่อผู้สั่งจ่ายและโปรดให้ผู้สั่งจ่ายลงนามเต็มกับการแก้ไข" ฉบับที่สามวันที่ 5 กันยายน 2531 และฉบับที่สี่วันที่ 8 กันยายน 2531 โดยให้เหตุผลเดียวกันว่า "เงินในบัญชีไม่พอจ่าย" การกระทำของจำเลยทั้งสองเป็นการออกเช็คโดยเจตนาที่จะไม่ให้มีการใช้เงินตามเช็คขอให้ลงโทษตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2497 มาตรา 3 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 83, 91 ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง โจทก์อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษากลับว่า จำเลยทั้งสองมีความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้

เช็ค พ.ศ. 2497 มาตรา 3 ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 83 การกระทำของจำเลยทั้งสองเป็น ความผิดหลายกรรมต่างกันให้เรียงกระทงลงโทษทุกกรรมไป โดยปรับจำเลยที่ 1 กระทงละ 20,000 บาท รวม 4 กระทง ปรับ 80,000 บาท จำคุกจำเลยที่ 2 กระทงละ 1 ปี รวม 4 กระทง จำคุก 4 ปี จำเลยทั้งสองฎีกาศาลฎีกาวินิจฉัยว่า "มีปัญหาที่จะต้องพิจารณาในชั้นฎีกาว่าจำเลยทั้งสองออก เช็คทั้งสี่ฉบับตามฟ้องโดยเจตนาที่จะไม่ให้มีการใช้เงินตามเช็คหรือไม่ ในข้อนี้จำเลยทั้งสองฎีกา ว่าการออกเช็คพิพาททั้งสี่ฉบับเป็นการออกเช็คเพื่อให้โจทก์ยึดไว้เป็นประกันในการที่โจทก์และ จำเลยได้ร่วมงานทำการก่อสร้างปรับปรุงถนนประชาชื่น (ตอนที่ 2) เพื่อแบ่งปันผลกำไรกัน เมื่อ โจทก์ได้ออกเงินทรองจ่ายค่าวัสดุก่อสร้างและค่าแรงงานไปเป็นจำนวนใดแล้ว จำเลยก็ออกเช็ค สั่งจ่ายเงินจำนวนดังกล่าวให้โจทก์ยึดถือไว้เป็นประกัน ข้อโต้แย้งดังกล่าวนี้ได้พิจารณาการออกเช็ค พิพาททั้งสี่ฉบับแล้ว ได้รับความจากพยานหลักฐานของโจทก์รับฟังได้ว่า เดิมจำเลยที่ 1 โดยจำเลยที่ 2 กรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทนบริษัทจำเลยที่ 1 ได้ออกเช็คตามสำเนาเอกสารหมาย จ.18, จ.19 และ จ.20 สั่งจ่ายเงินจำนวน 4,760,000 บาท, 3,360,000 บาท และ 1,337,543 บาท ลงวัน สั่งจ่ายวันที่ 31 มีนาคม 2529, 27 เมษายน 2528 และ 31 ตุลาคม 2528 ตามลำดับ เห็นได้ว่า จำนวนเงินในเช็คที่จำเลยสั่งจ่ายเงินตรงกับจำนวนเงินที่จำเลยสั่งจ่ายในเช็คพิพาทเอกสาร หมาย จ.12, จ.16 และ จ.14 ตามลำดับแสดงว่ามีการเปลี่ยนเช็คเดิมตามสำเนาเช็คเอกสารหมาย จ.18, จ.19 และ จ.20 มาเป็นเช็คพิพาทเอกสารหมาย จ.12, จ.16 และ จ.14 สำหรับเช็คพิพาทเอกสาร หมาย จ.10 นั้น โจทก์เบิกความสรุปได้ว่าเป็นเช็คฉบับหนึ่งที่ได้นำเช็คเดิมมาเปลี่ยน และโจทก์ได้ ถ่ายเป็นสำเนาเช็คไว้ทั้งสี่ฉบับ แต่เช็คเดิมของเช็คเอกสารหมาย จ.10 หายไป ดังนั้นแสดงว่าการ ออกเช็คพิพาททั้งสี่ฉบับนี้จะต้องมีมูลหนี้เดิมตามสำเนาเช็คเอกสารหมาย จ.18, จ.19, จ.20 และ เช็คที่หายไปอีกหนึ่งฉบับโจทก์เบิกความยืนยันว่า เช็คพิพาททุกฉบับเป็นเช็คที่ออกให้โจทก์เพื่อ ชำระหนี้ในการยืมเงิน และได้รับเช็คพิพาททั้งสี่ฉบับเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2529 ซึ่งให้เห็นว่าการออก เช็คเดิมจะต้องมีกรณีที่โจทก์จำเลยเกี่ยวข้องหรือมีนิติสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างน้อยก็ในปี 2529 หรือย้อนหลังขึ้นไปดังจะเห็นได้ว่าช่วงเวลาระหว่างวันที่ลงในเช็คเดิมตามสำเนาเอกสารหมาย จ.18 ถึง จ.20 กับวันที่ลงในเช็คพิพาททั้งสี่ฉบับเป็นระยะเวลาประมาณ 2 ปี ถึง 3 ปีแสดงให้เห็น ว่าการเปลี่ยนเช็คเดิม เป็นเช็คพิพาทจะต้องเป็นการออกเช็คที่สั่งจ่ายเงินลงวันที่ล่วงหน้าไว้ เป็นเวลานาน หรือมิฉะนั้นก็ต้องมีการเปลี่ยนเช็คอีกชุดหนึ่งในระหว่างระยะเวลานี้จากข้อเท็จจริง ดังกล่าวนี้ ที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่า เช็คฉบับเดิมซึ่งหมายถึงเช็คตามสำเนาเอกสารหมาย จ.18 ถึง จ.20 และเช็คอื่นอีกฉบับหนึ่งย่อมเป็นเช็คที่ลงวันที่ล่วงหน้าไว้นานนับปีเช่นกันจึงเป็นเหตุผลที่ดี และน่ารับฟัง เนื่องจากมีข้อเท็จจริงในลักษณะทำนองเดียวกันในคดีอยู่แล้ว หากใช่เป็นการฟัง ข้อเท็จจริงนอกสำนวนดังที่จำเลยฎีกาไม่ รูปคดีจึงเชื่อว่า การออกเช็คพิพาททั้งสี่ฉบับมีมูลหนี้มา ก่อน พ.ศ. 2529 แล้วที่จำเลยทั้งสองฎีกาว่า จำเลยออกเช็คพิพาททั้งสี่ฉบับเป็นการประกันหนี้ เนื่องจากโจทก์ออกเงินทรองจ่ายค่าวัสดุในการร่วมงานก่อสร้างปรับปรุงถนนประชาชื่น (ตอนที่ 2) นั้นข้อเท็จจริงที่ไม่โต้แย้งกันรับฟังได้ว่า จำเลยที่ 1 ได้เป็นผู้รับจ้างทำการก่อสร้างปรับปรุงถนน ประชาชื่น (ตอนที่ 2) จากคลองบางเขนถึงถนนงามวงศ์วาน โดยทำสัญญาจ้างเอกสารหมาย ล.1 เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2526 การก่อสร้างโครงการนี้จำเลยอ้างว่าโจทก์เข้ามาร่วมทุนกับจำเลยที่ 1 เพื่อแบ่งปันผลกำไรเมื่อปี 2528 ส่วนโจทก์เบิกความว่า ได้ตกลงช่วยเหลือทางการเงินแก่จำเลย ทั้งสองในปลายปี 2528 ในปัญหาข้อที่ว่าโจทก์และจำเลยร่วมงานกันเมื่อใด เพื่อเป็นข้อพิจารณา ต่อไปว่าที่จำเลยที่ 2 อ้างว่าจำเลยที่ 1 ออกเช็คค้ำประกันค่าซื้อวัสดุก่อสร้างนั้นอาจเป็นไปได้

จากคำเบิกความของจำเลยที่ 2 ได้ความว่าเป็นการออกเช็คเพื่อให้โจทก์ยึดถือไว้เป็นการค้ำประกัน ไม่ใช่การออกเช็คชำระหนี้ ทั้งสำเนาเช็คเอกสารหมาย จ.18 ถึง จ.20จะเป็นมูลหนี้เกี่ยวข้องกับเช็คพิพาททั้งสิ้นบับอย่างใดหรือไม่จำเลยที่ 2 ไม่ทราบ นอกจากนี้จำเลยที่ 2 ยังอ้างต่อไปว่าเมื่อโจทก์ออกเงินทดรองจ่ายค่าวัสดุก่อสร้างและค่าจ้างแรงงานไปเป็นจำนวนเงินเท่าใด แล้วต่อมาประมาณ 3 วันถึง 7 วัน จำเลยที่ 1 ก็ออกเช็คให้โจทก์ยึดถือไว้เป็นประกันตามจำนวนเงินที่โจทก์ได้จ่ายไป โดยนางสาวอัจฉรา รัตสกุล พยานจำเลยเบิกความสนับสนุนข้อเท็จจริงที่เป็นพยานหลักฐานของจำเลยดังกล่าวแล้วเป็นการอ้างว่าจำเลยที่ 1 ออกเช็คพิพาททั้งสิ้นบับให้โจทก์เป็นการค้ำประกันโดยตรง โดยไม่มีมูลหนี้อื่นมาเกี่ยวข้อง และไม่มีการเปลี่ยนเช็คอื่นมาเป็นเช็คพิพาท แสดงว่าการลงทุนของโจทก์โดยวิธีการออกเงินทดรองจ่ายไปก่อนนั้นย่อมเกิดขึ้นก่อนวันที่สั่งจ่ายในเช็คเล็กน้อย กล่าวคือควรเป็นช่วงเวลาระหว่างเดือนสิงหาคม 2531 ถึงเดือนกันยายน 2531 ดังนั้นการร่วมทุนระหว่างโจทก์กับจำเลยซึ่งหากมีการออกเช็คค้ำประกันจริงก็ไม่ใช่วิธีการปฏิบัติระหว่างโจทก์กับจำเลยที่เกิดขึ้นในช่วงปี 2528ถึงปี 2529 ดังนั้น เมื่อได้วินิจฉัยมาแล้วว่าเช็คพิพาททั้งสิ้นบับเป็นเช็คที่มีมูลหนี้มาก่อนปี 2529 เช็คพิพาทจึงไม่ใช่เช็คที่ออกให้โจทก์ไว้เป็นประกันตามข้ออ้างของจำเลย คดีฟังได้ตามที่โจทก์นำสืบว่า จำเลยที่ 1 โดยจำเลยที่ 2 ในฐานะกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทนบริษัทจำเลยที่ 1 ออกเช็คพิพาททั้งสิ้นบับเพื่อชำระหนี้เงินยืมให้แก่โจทก์ โดยแลกเช็คฉบับเดิมกลับไป...อย่างไรก็ตาม เนื่องจากขณะคดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกา ปรากฏว่าพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2534 มาตรา 3 ได้ยกเลิกพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2497 เสียทั้งสิ้น และมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้บัญญัติว่า "ผู้ใดออกเช็คเพื่อชำระหนี้ที่มีอยู่จริงและบังคับได้ตามกฎหมายโดยมีลักษณะหรือมีการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ (1) เจตนาที่จะไม่ให้มีการใช้เงินตามเช็คนั้น ฯลฯ" ดังนั้นการออกเช็คที่จะมีมูลความผิดตามกฎหมายใหม่ดังกล่าวจะต้องเป็นการออกเช็คเพื่อชำระหนี้ที่มีอยู่จริงและบังคับได้ตามกฎหมาย คดีนี้แม้ข้อเท็จจริงจะปรากฏว่าจำเลยทั้งสองออกเช็คพิพาททั้งสิ้นบับเพื่อชำระหนี้เงินยืมที่มีอยู่จริงแต่ไม่ปรากฏว่าการยืมเงินของจำเลยทั้งสองตามเช็คพิพาทแต่ละฉบับซึ่งมีจำนวนตั้งแต่หนึ่งล้านบาทขึ้นไปมีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อของจำเลยทั้งสองซึ่งเป็นผู้ยืม หนี้เงินยืมระหว่างโจทก์กับจำเลยทั้งสองจึงต้องห้ามมิให้ฟ้องร้องขอให้บังคับคดีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 653 วรรคหนึ่ง การกระทำของจำเลยทั้งสองซึ่งเดิมเป็นความผิดจึงไม่เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2534มาตรา 4 ต่อไป จำเลยทั้งสองย่อมพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิด"พิพากษากลับ ให้ยกฟ้องโจทก์

องค์คณะ

สุชาติ สุขสมิตร์ · นำชัย สุนทรพินิจกิจ · สนั่น หมายสวัสดิ์

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/1519/2535>